

JAARVERSLAG

ONZE WAARDEN ZIJN ONZE BOUWSTENEN

ADEB-VBA

VEILIGHEID • KWALITEIT • ETHIEK • WERK • MILIEU • INNOVATIE

2015

WWW.ADEB-VBA.BE

INHOUD

-
- 03 Woord van de voorzitter
  - 04 VBA in cijfers
  - 05 VBA in enkele woorden
  - 06 Het jaar 2015 in feiten
  - 07 De barometer VBA 2016
  - 12 De toekomst voorbereiden
  - 14 Innovatie stimuleren en promoten
  - 15 Kwalitatieve lokale tewerkstelling vrijwaren
  - 18 Bevorderen van ethische praktijken
  - 19 Het milieu beter beschermen
  - 20 Samenwerking bevorderen en kwaliteit verbeteren
  - 22 De veiligheid van werknemers en gebruikers verzekeren
  - 24 Aanbevelingen
  - 26 Perspectieven
  - 28 Raad van Bestuur
  - 30 Ledenlijst

WOORD VAN DE VOORZITTER

“ Het jaar 2016 zal in het teken staan van innovatie om het voortbestaan van onze ondernemingen te verzekeren.”

Voor het derde opeenvolgende jaar mag ik het voorwoord schrijven. Een jaarverslag vormt telkens een gelegenheid om even terug te blikken en ik wil eerst en vooral onze teams feliciteren en bedanken voor het geleverde werk: de leden van de Raad van Bestuur, de werkgroepen en vanzelfsprekend het VBA-team. Zij zijn de mannen en de vrouwen die zich inzetten om onze gezamenlijke waarden in de praktijk waar te maken: Werk, Ethiek, Milieu, Kwaliteit, Veiligheid.

In 2014 vormde de **Veiligheid** onze voornaamste prioriteit. We stelden een daling van het aantal werkongevallen met 10% voorop. Aan het einde van 2015 kan ik met genoegen de tweede opeenvolgende daling van het aantal ongevallen op onze werven aankondigen.

2015 stond in het teken van de **Kwaliteit**, zonder daarom de veiligheid uit het oog te verliezen. VBA publiceerde in samenwerking met haar partners de 'Guide to BIM' om het succes van dergelijke werven te verzekeren.

2015 was eveneens het jaar van de Brusselse tunnels. Deze droevige actualiteit wees jammer genoeg op de symptomen van een probleem dat wij al vele jaren aankaarten: het gebrek aan overheidsinvesteringen

in infrastructuur. Samen met de Confederatie Bouw lanceerden wij de campagne '**DE TOEKOMST BELOOF JE NIET, DIE BOUW JE**'.

Van bij de aanvang van mijn mandaat als voorzitter engageerde ik mij, samen met de volledige Raad van Bestuur, om alles in het werk te stellen voor het voortbestaan van onze ondernemingen en onze sector. De recente crisissen toonden aan dat enkel innoverende organisaties in staat zijn om zich aan te passen en zichzelf voortdurend opnieuw uit te vinden met het oog op hun competitiviteit. Daarom beslisten wij met de goedkeuring van de Algemene Vergadering om de waarden die ons verbinden uit te breiden. Het jaar 2016, waarin wij het 80-jarige bestaan van VBA vierden, zal in het teken staan van onze zesde waarde: **Innovatie**.

Ir. Marc Peeters
Voorzitter

VBA IN CIJFERS

 9
miljard
euro
omzetcijfer

De leden van VBA realiseren in België samen een omzetcijfer van 9 miljard euro, ofwel 15% van de bouwsector.

 17.000
rechtstreekse jobs

De ondernemingen van VBA stellen rechtstreeks 17.000 mensen te werk, wat 8% van de tewerkstelling in de sector vertegenwoordigt.

 61
ondernemingen

De vereniging vertegenwoordigt en verenigt de 61 grootste ondernemingen uit de sector, die vooral actief zijn in de burgerlijke bouwkunde en de bouw.

 50.000
onrechtstreekse jobs

De rechtstreekse en onrechtstreekse tewerkstelling, die de leden van VBA genereren, wordt geschat op 50.000 jobs.

VBA IN ENKELE WOORDEN

VBA vertegenwoordigt de 61 grootste Belgische ondernemingen in de bouwsector. De Vereniging der Belgische Aannemers van Grote Bouwwerken (VBA) stelt zich tot doel de belangen van haar leden te verdedigen om zo een duurzame groei en het voortbestaan van aannemers van grote bouwwerken te verzekeren.

VBA, dé partner bij uitstek en hét netwerk van de grote Belgische bouwbedrijven.

De beroepsorganisatie vertegenwoordigt de grote Belgische bouwbedrijven en verdedigt hun algemene belangen op economisch, juridisch, technisch, administratief, fiscaal, sociaal, veiligheids- en milieugebied, evenals inzake professionele deontologie. VBA is lid van de Confederatie Bouw.

VBA heeft als missie om dé partner bij uitstek en hét netwerk te zijn van de grote Belgische bouwbedrijven.

De vereniging staat dus in voor:

- de vertegenwoordiging van al haar leden tegenover de samenleving;
- de verdediging van de individuele en collectieve belangen van haar leden;
- de toegang tot een platform voor uitwisselingen en ervaringen;
- het engagement voor het naleven van de waarden tegenover de samenleving.

VBA wil mee bouwen aan een verantwoorde samenleving. Ze verbindt zich er tegenover de samenleving toe:

- om de bijdrage van de leden aan de economische ontwikkeling, de tewerkstelling en de verbetering van de leefomgeving te versterken;
- om de leden aan te moedigen om steeds duidelijker en transparanter te communiceren met alle stakeholders;
- om initiatieven te organiseren en te ondersteunen, die nodig zijn voor de werking van een sector, die steeds verantwoordelijker wordt en meer respect opbrengt voor de ethiek en het welzijn in het algemeen, in het bijzonder wat duurzame ontwikkeling betreft.

De grote Belgische bouwbedrijven die verenigd zijn rond VBA onderscheiden zich door de waarden die ze verdedigen en willen promoten:

VEILIGHEID • KWALITEIT • ETHIEK • WERK • MILIEU • INNOVATIE

HET JAAR 2015 IN FEITEN

27 maart 2015

Organisatie van de eerste VBA Members' Time

Op 27 maart nodigde VBA al haar leden uit voor een eerste Members' Time onder de naam 'Sharing Vision and Actions'. Bij deze gelegenheid werd de balans opgemaakt van het werk van de verschillende werkgroepen. Tegelijk onthulde men de sensibiliseringscampagne rond veiligheid, met de medewerking van Deloitte en AXA, en maakte men de resultaten bekend van de studie door de VUB naar de impact van de activiteiten van de leden op de Belgische economie.

31 maart 2015

Voorstelling van de VBA Barometer 2015

Tijdens een persconferentie heeft VBA voor het tweede opeenvolgend jaar, de barometer voorgesteld over het vertrouwen van de bedrijfsleiders van de grote bouwondernemingen.

24 april 2015

Vision Lunch met Jacqueline Galant

Mevrouw Jacqueline Galant, minister van mobiliteit en bevoegd voor de NMBS, was de genodigde van de Vision Lunch van april. Zij kwam de investeringsplannen van de NMBS en Infrabel toelichten.

24 juni 2015

Jaarlijkse VBA-ontmoetingen

De Jaarlijkse VBA-ontmoetingen vonden plaats in de Event Lounge, waar op 24 juni 2015 zowat 200 deelnemers verzamelden. Het architectenbureau van Jean Nouvel stelde er zijn mooiste projecten voor.

20 oktober 2015

Publicatie van 'The Guide to BIM'

Op 20 oktober 2015 organiseerde VBA een colloquium voor 220 deelnemers (opdrachtgevers, ondernemers, studie- en architectenbureaus, controleorganismes, universiteiten, facility managers,...). De vereniging stelde er 'The Guide to BIM' voor, een gids met de regels en beste praktijken van BIM (Building Information Modelling), zodat alle actoren binnen het bouwproces deze tool op harmonieuze manier kunnen implementeren.

11 december 2015

Vision Lunch met Rudi Vervoort

VBA verwelkomde de minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest Rudi Vervoort, die een toespraak hield met als titel 'Brussel in beweging'.

VBA BAROMETER 2016

Voor het derde opeenvolgende jaar ondervroeg VBA haar leden over de gezondheid van hun onderneming en hun vertrouwen in de toekomst. De bedrijfsleiders tonen zich bezorgd, maar blijven hun vertrouwen stellen in het socio-economische klimaat en verklaren mensen te willen aanwerven in 2016.

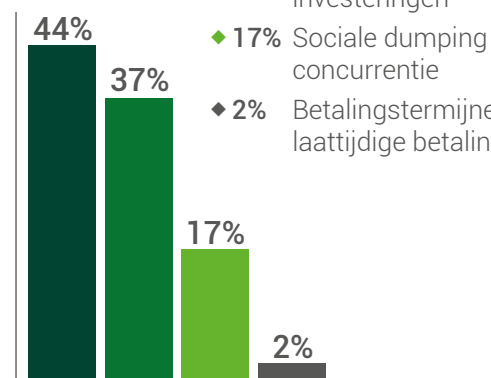
Voornaamste bezorgdheden van de bedrijfsleiders: de prijsconcurrentie en het gebrek aan overheidsinvesteringen

De scherpe prijsconcurrentie bij overheidsopdrachten vormt de voornaamste bezorgdheid van de bedrijfsleiders. Die is te wijten aan het hoofdzakelijk toekennen van opdrachten aan de laagste bidder en aan de tarieven van ondernemingen die een beroep doen op gedetacheerde werknemers. Waar de gemiddelde loonkost voor een arbeider waarvoor in België sociale bijdragen worden betaald 36 euro per uur bedraagt, is dit voor een gedetacheerde arbeider uit een ander Europees land slechts 25 euro per uur.

37% van de bedrijfsleiders van bouwbedrijven maken zich zorgen over het gebrek aan visie en aan overheidsinvesteringen, waarvan de aannemers van grote bouwwerken het slachtoffer zijn. Het uitstellen van tal van werven en het spreiden van prioritaire werven als het GEN of de tram van Luik wegen eveneens zwaar door op de balans.

Voornaamste bezorgdheden van de bedrijfsleiders

- ◆ 44% Prijsconcurrentie
- ◆ 37% Gebrek aan openbare investeringen
- ◆ 17% Sociale dumping en oneerlijke concurrentie
- ◆ 2% Betalingstermijnen en laattijdige betalingen

De aannemers van grote bouwwerken stellen het goed, ook al is de toestand van sommigen zorgwekkend

Een aanzienlijke meerderheid van de bedrijfsleiders (59%) verklaart dat zijn activiteiten de voorbije jaren toenamen. 22% van de bedrijfsleiders zowel in het noorden als het zuiden van het land stelt evenwel dat zijn omzet niet is toegenomen, terwijl 19% van hen een daling vaststelt sinds 2013. De stagnering of daling van de activiteiten over drie opeenvolgende boekjaren verklaart wellicht waarom ongeveer 1 onderneming op 10 haar toestand als zorgwekkend omschrijft.

Een kwart van de ondernemingen beschouwt de situatie dan weer als zeer goed; 65% van de bedrijfsleiders heeft het over een goede gezondheid. Tegen de achtergrond van dalende overheidsinvesteringen, richtten verschillende grote aannemers hun pijlen op private opdrachten.

De tewerkstelling daalt en het aantal actieve werknemers blijft verminderen

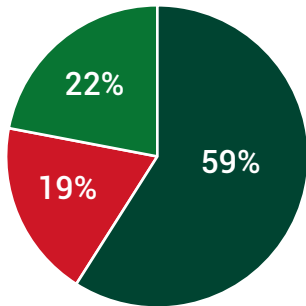
De sector van de aannemers van grote bouwwerken is de traditionele motor van de economische groei. Sinds 2013 creëert hij evenwel geen tewerkstelling meer. Het totale aantal tewerkgestelde mensen daalde zelfs voor het derde jaar op rij (-3%). We stellen vast dat het aantal bedienden en kaderleden stijgt (+7%), terwijl het aantal arbeiders blijft dalen (-8%). De volledige keten van onderaannemers kent eveneens een dalende tewerkstelling.

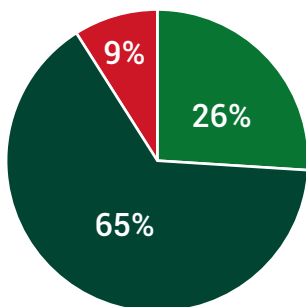
Hoe evolueerde uw activiteit over de voorbije drie jaar?

- ◆ 59% Stijging
- ◆ 22% Status quo
- ◆ 19% Daling

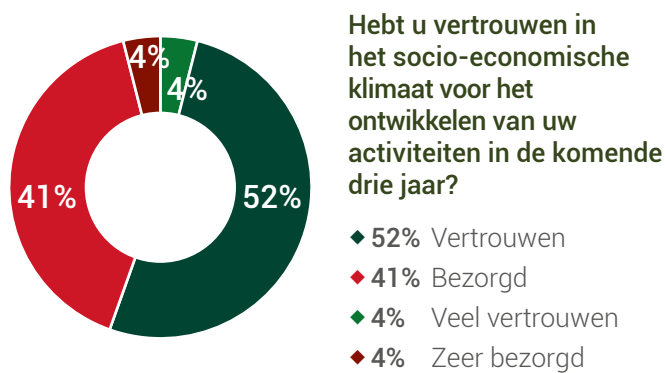
Hoe omschrijft u de gezondheid van uw onderneming?

- ◆ 65% Goed
- ◆ 26% Zeer goed
- ◆ 9% Zorgwekkend

De bedrijfsleiders kijken de komende jaren met vertrouwen tegemoet

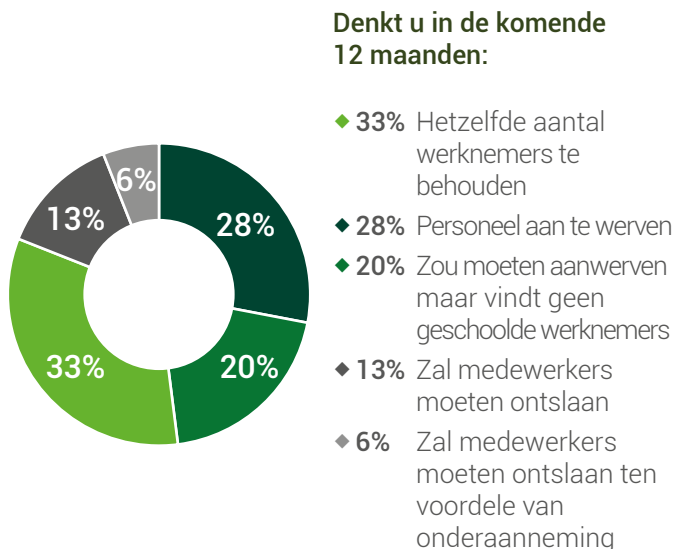
56% van de bedrijfsleiders zeggen veel vertrouwen te hebben wat het ontwikkelen van hun activiteiten op de middellange termijn betreft. Die cijfers staan in contrast met de cijfers van vorig jaar, waar 68% zich nog bezorgd toonde. In 2016 blijkt 45% van de bevroegde bedrijfsleiders bezorgd tot zelfs zeer bezorgd.

Bijna één onderneming op twee wil aanwerven... indien ze geschikte werkrachten vindt

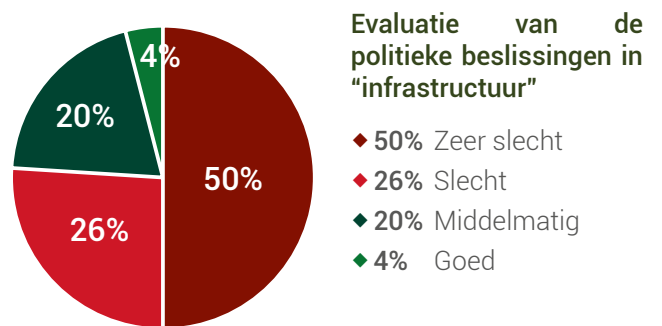
In tegenstelling tot vorig jaar verklaart bijna de helft van de vertegenwoordigers van de VBA-leden in 2016 mensen te willen aanwerven. Toch vreest 20% van hen dat ze geen geschoolde werknemers zullen vinden.

Een derde van de ondernemingen zal zijn huidige personeelsbestand behouden, 19% zal binnenkort werknemers moeten ontslaan, soms ten voordele van onderaanneming.

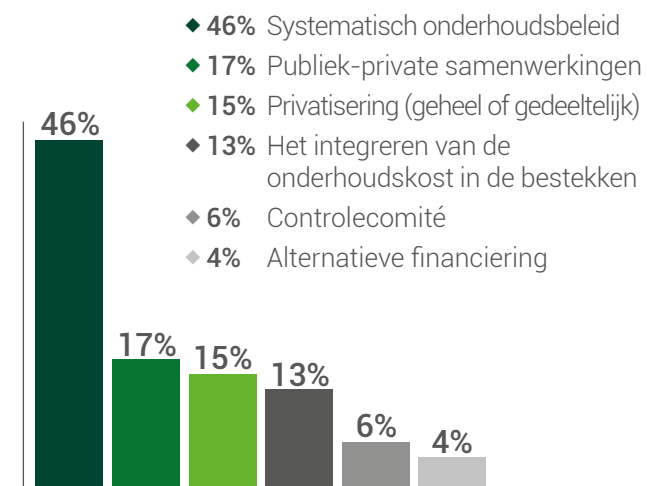
De bedrijfsleiders pleiten voor een sterk investeringsbeleid van de overheid en meer publiek-private samenwerking

Voor de editie 2016 wou VBA haar leden ook bevragen over de publieke infrastructuur. Op de vraag 'Hoe evalueert u de beslissingen van de politieke autoriteiten inzake het beheer van de openbare infrastructuur?':

In 2015 vertoonde de publieke infrastructuur een schrijnend gebrek aan onderhoud. Bij gebrek aan middelen kon de overheid enkel toekijken op het verval van tunnels, bruggen en wegen. Toch bestaan er tal van oplossingen. Het invoeren van een systematisch onderhoudsbeleid, publiek-private samenwerking, privatisering of het integreren van de onderhoudskost in de bestekken zijn slechts enkele van de mogelijke oplossingen, die de sector vooropstelt.

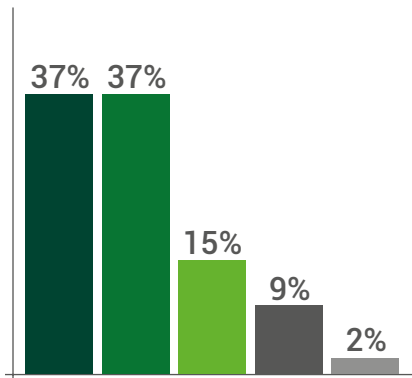
Hoe kan men het onderhoud van gebouwen en infrastructuur verzekeren?

Om de sociaaldemografische uitdagingen van de komende jaren inzake gebouwen en infrastructuur aan te gaan, stellen de bedrijfsleiders een sterk investeringsbeleid van de overheid en meer publiek-private samenwerking voorop.

Hoe kan men in de toekomst kwaliteitsvolle infrastructuur ontwikkelen?

- ◆ 37% Publiek-private samenwerkingen
- ◆ 37% Sterk investeringsbeleid
- ◆ 15% Privatisering (geheel of gedeeltelijk)
- ◆ 9% Alternatieve financiering
- ◆ 2% Plan Junker

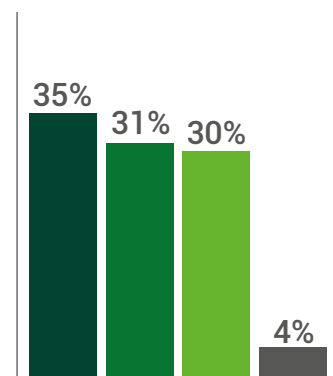

Dringende nood aan opleiding en innovatie

Op langere termijn maken de bedrijfsleiders zich zorgen over het verdwijnen van Belgische knowhow en de nog grotere problemen om geschoolde werknemers aan te werven. Zij doen hiervoor een oproep tot politieke actie: er moet vandaag gehandeld worden om die knowhow door te geven en om de vaardigheden van morgen aan te leren.

Welke veranderingen zullen volgens u een impact hebben op de sector?

- ◆ 35% De problemen van de overheid om de bouw en het onderhoud van infrastructuur te financieren
- ◆ 31% Het verloren gaan van knowhow en het probleem om geschoolde werknemers te vinden
- ◆ 30% De toenemende integratie van technologie (sensoren enz)
- ◆ 4% Het schaarser en (rechtstreeks en onrechtstreeks) duurder worden van natuurlijke grondstoffen, die in de bouw worden gebruikt

“ Sommige ondernemingen heroriënteerden hun activiteiten naar de privésector, waar de investeringen een stijgende tendens vertonen. Anderen zijn meer afhankelijk van de overheidsopdrachten en hun orderboekjes ogen opvallend leeg”

Didier Cartage, Directeur Generaal

DE TOEKOMST VOORBEREIDEN

INVEST EREN IS VITAAL

VBA en de Confederatie Bouw lanceerden een campagne onder de naam **'De toekomst beloof je niet, die bouw je'**. Het doel? De Belgische publieke opinie en de politieke leiders sensibiliseren voor de dringende nood aan investeringen in de Belgische infrastructuur.

Van 2010 tot 2014 daalde het aantal aanbestedingen en offerteaanvragen namelijk met 32%.

De meeste Brusselse tunnels werden aangelegd in de jaren vijftig en hebben een levensduur van een goede honderd jaar, op voorwaarde dat ze regelmatig onderhouden worden. De overheid heeft het onderhoud en de herstellingen onderschat, zelfs verwaarloosd. Een meerjarenbudget van 1 miljard euro werd vrijgemaakt voor de Brusselse tunnels, maar dit programma zal bijna 15 jaar in beslag nemen. Zo zullen de renovatiewerkzaamheden aan de Leopold II-tunnel bijvoorbeeld wellicht pas van start gaan in 2018.

Zelfde vaststelling wat de scholen betreft, die lijden onder een schrijdend gebrek aan onderhoud en investeringen. 26% van de Belgische scholen is een eeuw oud, 70% bestaat al meer dan 45 jaar en de huidige scholen volstaan niet langer om alle leerlingen op te vangen. Men zal bijna 2 miljard euro moeten vrijmaken om alle geplande schoolprojecten te realiseren, terwijl er jaarlijks slechts 60 miljoen euro wordt vrijgemaakt.

DE TOE BELOOF DIE BO

INVESTERE

Onze levenskwaliteit daalt jaar na jaar. Wegen, b
Wonen wordt onbetaalbaar. Er is een nijpend tekort a
De Confederatie Bouw vraagt dat er dringend méér wor
dat iedereen er beter van wordt. U kunt ons helpen

Een initiatief voor het welzijn van iedereen

KOMST JE NIET, UW JE.

TEKEN ONZE
PETITIE OP
investerenisvitaal.be

N IS VITAAL

gruggen en tunnels zijn in een erbarmelijke staat.
an crèches en rusthuizen. Zo kan het echt niet langer.
rdt geïnvesteerd. Alle overheden moeten zó investeren
n: teken nu onze petitie op investerenisvitaal.be

Confederatie Bouw
Bouw, energie & milieu

ADEB-VBA

“In België is er geen langetermijnvisie inzake infrastructuur met alle gevolgen van dien voor de verkeersnetten (spoor, wegen, waterwegen), de economische ontwikkeling, de tewerkstelling en de burger. Een kilometerheffing op de autowegen invoeren is een goede zaak, maar ik hoop dat deze middelen naar het onderhoud van het wegennet zullen gaan en niet aangewend worden om pakweg de tekorten in de sociale zekerheid aan te vullen”, vertelt Marc Peeters, voorzitter van VBA en afgevaardigd bestuurder van Bam Belgium.

Bijkomend probleem: procedures die aanslepen, uitgesteld, gewijzigd en soms zelfs stopgezet worden.

Regeren is voorzien, zegt het spreekwoord. Door een onderhoudsbudget van 2% van de bouwwaarde te voorzien, kan de overheid een infrastructuur verzekeren, die een land als België waardig is. **“Voor de onderhoudsbudgetten bestaat er geen marge voor overleg”,** volgens Marc Peeters.

Ter afronding van de sensibiliseringscampagne publiceerde VBA 6 dringende maatregelen voor performante infrastructuur gericht aan de overheden.

www.investerenisvitaal.be

INNOVATIE

Innovatie stimuleren en promoten

De wereld verandert en wellicht sneller dan bij vorige revoluties. Onze sector en onze ondernemingen staan aan de vooravond van een nieuw tijdperk. Toch is de manier van bouwen de voorbije 100 jaar amper gewijzigd.

Onze aannemers moeten zich steeds meer ontwikkelen in een nieuwe omgeving:

- gedigitaliseerd, waar technologie de informatie makkelijker toegankelijk maakt;
- gemondialiseerd, dankzij de technologie kan iedereen met elkaar interageren – de economische context gaat van lokaal naar globaal;
- versneld, waar de informatie 24/24 u beschikbaar is en de toename ervan exponentieel.

Tegen deze achtergrond moeten we ons vakgebied en onze ondernemingen opnieuw bekijken en innoveren.

Volgens het Gartner Instituut zal 20% van de marktleiders in 2014 zijn positie tegen 2017 moeten afstaan aan ondernemingen, die na het jaar 2000 werden opgericht.

Om de huidige en toekomstige uitdagingen aan te gaan, wijst VBA op het doorslaggevende belang van 'Business renewal' voor het overleven van haar leden. De Algemene Vergadering bekrachtigde de beslissing om op een proactieve en gestructureerde manier stappen te zetten naar radicale innovatie en om een werkgroep 'Innovatie' op te richten. In juni 2016 zal VBA een conferentie organiseren rond disruptieve innovatie, gericht tot de bedrijfsleiders van de sector.

Innovatie ten gunste van competitiviteit

Innovatie is essentieel om competitief te blijven, meerwaarde te creëren en het voortbestaan van de ondernemingen te verzekeren. Zij moeten samen met hun partners de hele keten innoveren en duurzame oplossingen voorstellen aan alle stakeholders, zowel vanuit sociaal als technisch oogpunt. Nadenken over nieuwe toepassingen, de prestaties van materialen en materieel verbeteren, de veiligheid garanderen, de termijnen optimaliseren, de impact op het milieu beperken...

Innovatie als bedrijfscultuur

De manier van bouwen en werken herbekijken is een opdracht voor alle actoren in de bouw. De aannemers van grote bouwwerken kunnen hun sector vooruitgang laten boeken en iedereen daarvan de vruchten laten plukken, door een innovatiecultuur te promoten.

“Crisissen zijn uitdagingen om onze ogen te openen voor andere opportuniteiten en een andere wereld”

Marc Peeters, Voorzitter.

WERK

Kwalitatieve lokale tewerkstelling vrijwaren

17.000

rechtstreekse jobs

50.000

onrechtstreekse jobs

De leden van VBA ondervinden moeilijkheden om geschoolde en goed opgeleide arbeidskrachten aan te werven. Ze willen de aantrekkingskracht van de sector en zijn ondernemingen bevorderen aan de hand van drie tools:

- een platform voor uitwisselingen en acties rond human resources, HR Board gedoopt;
- een postgraduaat in het beheer van grote bouwprojecten in samenwerking met de VUB-ULB;
- een leerstoel van de grote bouwondernemingen.

De HR Board focust op human resources en het welzijn op het werk. Sinds 2015 wordt hij voorgezeten door Gabriel Marijsse (CFE). Om bij te dragen aan het welzijn op het werk stelde de werkgroep drie prioritaire projecten voorop:

1 Een beter evenwicht tussen privé- en beroepsleven:

door de snellere overdracht en de voortdurende toegankelijkheid tot informatie vervaagt de grens tussen het privé- en het beroepsleven. Via het uitwisselen van ervaringen bundelden de deelnemers een aantal 'best practices' om het evenwicht te herstellen.

2 Een stand van zaken van de lonen en voordelen in de grote bouwondernemingen:

op verzoek van haar leden besliste VBA om een nieuwe tweejaarlijkse enquête te houden over de lonen en de extralegale voordelen bij de grote bouwondernemingen in België. De resultaten werden vergeleken met andere sectoren. Daaruit blijkt dat de bouw dan wel lagere basislonen uitkeert, maar dat de voordelen in natura vaak hoger liggen en dat het globale loonpakket competitiever is. In een klimaat dat noopt tot voorzichtigheid blijft de bouwsector loonsverhogingen doorvoeren (iets boven het gemiddelde) en doorgroeimogelijkheden bieden.

3 Preventie van burn-out in ondernemingen:

de HR Board besliste om een brainstormingsgroep samen te stellen rond de preventie van burn-out. Het denkwerk van deze groep zal in 2016 uitmonden in een sensibiliseringscampagne voor de bedrijfsleiders, de managers en de medewerkers. Aan de hand van communicatietools, workshops en opleidingen wil deze campagne meer inzicht verschaffen in het fenomeen van burn-out en de preventie ervan.

“De uitvoering op het terrein van wijzigingen inzake sociale of fiscale wetgeving, het zoeken van een goed evenwicht tussen de doelstellingen van een onderneming en de verwachtingen van de werknemers in een voortdurend evoluerende wereld, het motiveren van het personeel van de bouwsector in de huidige economische context en de ontwikkeling van de middelen van dit personeel, zijn zoveel voorbeelden van uitdagingen waar we allen voor staan en waarbij het zeer nuttig is te overleggen en hulpmiddelen te ontwikkelen om hieraan te beantwoorden.”

Gabriel Marijsse (CFE S.A.),

Voorzitter van de HR Board

Investeren in onderzoek en opleiding

Vanuit het besef dat grote bouwprojecten steeds complexer zijn en dat de aanwerving van de geschikte profielen moeizaam verloopt, ontwikkelden VBA, VUB en ULB gezamenlijk een postacademische opleiding met de naam “Executive Master in Management of Major Construction Projects”.

Executive Master in Management of Major Construction Projects

Het postgraduaat in het beheer van grote bouwwerken is een tweetalige postacademische opleiding met gespreide uren, gericht op universitaire kaderleden met een significante ervaring in de bouw. Deze master omvat lessen in technisch werkbeheer, beheer en marketing. De opleiding wordt gegeven door een team van bouwprofessionals en universiteitsprofessoren. Ze loopt over twee jaar en leidt tot een dubbele certificering: ‘Postgraduaat getuigschrift van aanvullende studies in het financieel en technisch beheer van grote bouwwerken’ (VUB) en ‘Certificat d’études complémentaires en gestion technique et financière de grands projets de construction’ (ULB).

In oktober 2014 begonnen 20 deelnemers aan deze cursus over twee jaar. De volgende academische cyclus start in oktober 2016. Voor meer informatie en inschrijvingen:

www.masterconstructionmanagement.be

“ De mensen op die wij opleiden zullen de volgende jaren sleutelposities bekleden binnen hun onderneming.”

Yves Rammer,
Directeur van de opleiding in het
beheer van grote bouwwerken

Vrije
Universiteit
Brussel

De Leerstoel van de Vereniging der Belgische Aannemers van Grote Bouwwerken

Opleiding en Onderzoek zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. In 2008 zette VBA met de medewerking van VUB en ULB de Leerstoel van de grote bouwaannemers op het getouw.

De VBA-leden voeren onafgebroken onderzoek naar innovatie en stellen thema's voor toegepast onderzoek voor, die nauw aanleunen bij de bekommernissen van de grote bouwondernemingen.

De Leerstoel organiseert regelmatig conferenties en studiedagen, neemt deel aan wetenschappelijke meetings en publiceert artikels. De huidige titularis van de Leerstoel is professor Yves Rammer van de ULB.

ETHIEK

Bevorderen van ethische praktijken

De waarden van VBA en haar leden in de praktijk brengen gaat gepaard met maatschappelijke verantwoordelijkheid en een ethische benadering van zakendoen. Of het nu gaat over veiligheid, kwaliteit, milieu, werk of innovatie, acties of beslissingen kunnen enkel plaatsvinden indien ze een positieve impact hebben op de maatschappij. Rekening houdend met het feit dat haar leden ook concurrenten zijn, voert VBA acties met het oog op een loyale concurrentie, het naleven van regels en fairplay, zoals:

- De kwalitatieve lokale werkgelegenheid vrijwaren;
- Investeren in onderzoek en opleiding;
- Het voortbestaan van de sector en de ondernemingen verzekeren;
- Het milieu en de natuurlijke grondstoffen beter beschermen;
- De samenwerking en communicatie tussen de verschillende partners in de bouwwereld bevorderen;
- De kwaliteit van de werken verbeteren;
- De veiligheid van werknemers en gebruikers verzekeren;
- Innovatie stimuleren en promoten.

De Legal Board, voorgezeten door **Caroline Janssen (Valens)**, heeft als opdracht de VBA-leden te informeren over juridische nieuwigheden en wijzigingen waarmee algemene bouwbedrijven te maken krijgen.

In 2015 behandelde de werkgroep volgende thema's:

- De nieuwe richtlijn voor de overheidsopdrachten;
- De strijd tegen sociale dumping;
- De aanwezigheidsregistraties op de werf;
- Compliance en integriteit in de bouwsector;
- Kilometerheffing: impact op de lopende contracten;
- Modelovereenkomsten;
- Betalingstermijnen in private en overheidsopdrachten;
- Erkenning van aannemers.

“De verschillende reglementeringen inzake overheidsopdrachten en het vrije verkeer van werknemers zorgen voor veel opschudding in het Belgische bouwlandschap. Ook moeten onze leden bijkomende wettelijke verplichtingen toepassen op de werven. Dankzij de samenwerking tussen de leden in de Legal Board raakt de informatie op efficiënte wijze verspreid.”

Caroline Janssen (Valens),
Voorzitter Legal Board

MILIEU

Het milieu beter beschermen

De gekozen waarden van de VBA-leden tonen ook hun wil aan om op een verantwoordelijke manier te handelen. 50% van de bouwmaterialen wordt gewonnen uit de aardkorst (zand, stenen...) en 25% van het geproduceerde afval is afkomstig van bouw- of afbraakwerken. Om de planeet te beschermen is het dus belangrijk om de ecologische voetafdruk van de bouwsector te verkleinen.

VBA bepaalde vier prioritaire krachtlijnen:

- Het beperken van afval;
- Het valoriseren van recyclage;
- De beperking van de CO₂-uitstoot;
- De bewuste keuze van bouwmaterialen.

Het omzetten van deze prioriteiten naar concrete acties wordt toevertrouwd aan de Green Board, de werkgroep rond milieu.

50%
van de materialen
verkregen uit de aardkorst

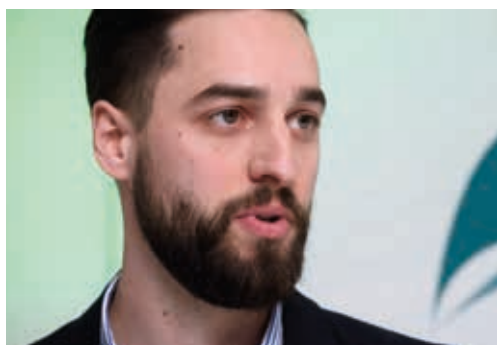
25%
van afval

De Green Board werd oorspronkelijk opgericht om te waken over de regelgeving, maar breidde zijn activiteiten uit. Hij wordt voorgezeten door Rémy Robijns (CIT Blaton). In 2015 boog de werkgroep zich over:

1 Energiebesparingen op de werf: investeren om het energieverbruik op de werf te verminderen heeft een positieve impact op het eindresultaat van de werf en op de CO₂-uitstoot. Na een aantal uitwisselingen van best practices, wijdde men concreet denkwerk aan leefcontainers. De deelnemers verzamelden en vergeleken informatie over de verschillende leveranciers van leefcontainers om een modelprofiel van een leefcontainer op te stellen met de beste prijs-energiebesparingverhouding. Gedetailleerde analyses van de energieoptimalisering (ledverlichting, warmtepomp...) worden uitgevoerd, de aanbevelingen zullen tegen half 2016 verspreid worden.

2 Vermindering van de CO₂-uitstoot: op vraag van haar leden vroeg VBA aan CO₂logic om contact op te nemen met de voornaamste Belgische stakeholders voor de toepassing in België van een CO₂-prestatieladder, gebaseerd op het Nederlandse model (aangepast aan de Belgische specificiteit).

"Milieu speelt een steeds grotere rol binnen onze ondernemingen. De kracht van ons collectief van milieuadviseurs laat toe om problemen te onderzoeken, alsook gemeenschappelijke documenten en hulpmiddelen te creëren. Het doel: het dagelijkse werk van alle leden vereenvoudigen. Strevend naar een voortdurende verbetering van onze Green Board, gaan wij voortaan debriefings organiseren over milieu-accidenten of incidenten. Het doel is om onze ervaringen en de te nemen maatregelen in deze gevoelige situaties uit te wisselen."

Rémy Robijns (CIT Blaton),
Voorzitter van de Green Board

KWALITEIT

Samenwerking bevorderen en kwaliteit verbeteren

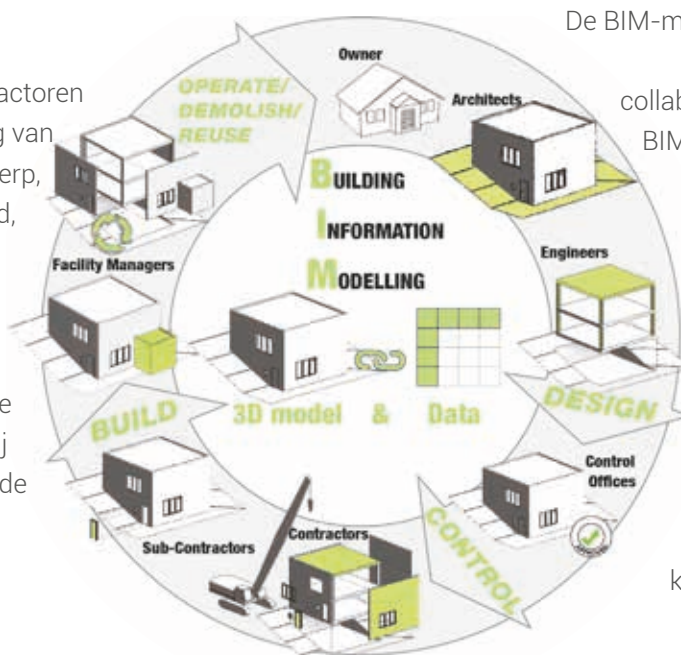
Volgens diverse Europese en Belgische studies leiden het gebrek aan samenwerking en communicatie tussen actoren doorheen de volledige keten van het bouwproces tot een meerkost van 5% tot 10%.

Publicatie van een BIM-samenwerkingsmethodologie voor de bouwsector

De informatieoverdracht tussen de verschillende bouwactoren (aannemers, architecten, studie bureaus, opdrachtgevers) verloopt traditioneel moeizaam en gebrekkig. Met de komst van BIM (Building Information Modelling) kan men bruggen slaan tussen hen en dit van bij de voorbereidingsfase.

Dankzij BIM beschikken de actoren over een visuele voorstelling van het project in elk fase (ontwerp, bouw, oplevering, onderhoud, afbraak).

Zo draagt BIM bij aan een betere bouwkwaliteit, kortere termijnen en besparingen bij de bouw, het onderhoud en de exploitatie.

De BIM-methode staat voor een nieuwe manier van bouwen. Door zijn collaboratieve benadering betekent BIM een technologische revolutie in het ontwerpen, bouwen en beheren van gebouwen en infrastructuur. BIM is het ideale hulpmiddel om duurzaam en beter te bouwen, waarbij de kosten beheerst worden gedurende de volledige levenscyclus. Ontwerpers, bouwers en andere betrokken actoren kunnen gezamenlijk werken en elkaar informeren.

Alle informatie over een bouwwerk wordt gedurende de volledige levenscyclus op een samenhangende manier geregistreerd op één plaats, wat het opzoeken en delen tussen alle actoren sterk vereenvoudigt.

Het potentieel van BIM is dus overweldigend en heeft zijn weerslag op elke stap van het bouwproces:

- architectenbureaus: minder fouten bij het ontwerp, dus minder kosten;
- studie bureaus: betere integratie tussen het architecturale ontwerp en de techniek;
- aannemers: meer efficiëntie, snellere oplevering en minder kosten door fouten;
- controleorganismen: betere kennis van het bouwwerk en betere controlekwaliteit;
- facility manager: betere informatie voor de facility managers, minder werkingskosten.

Met BIM kan men dus anticiperen en de risico's voor alle actoren beperken.

De combinatie van deze voordelen verzekert de bouwheer een hogere bouwkwaliteit tegen een lagere prijs.

Gebruik maken van BIM van bij de ontwerpfase, levert een return on investment op van 20 maal de kost voor de BIM-modellering in de bouwfase en van 60 maal de kost voor de BIM-modellering in de gebruiksfase.

Voor VBA en haar leden was het dus van het grootste belang om BIM snel te gebruiken. Op 20 oktober 2015 kondigde VBA, in samenwerking met de G30, ORI, de controleorganismes en de IFMA, de publicatie aan van een BIM-samenwerkingsmethodologie.

Het is een gids met goede praktijken, die de regels voor samenwerking bepaalt tussen de verschillende bouwactoren, van de opdrachtgever tot de facility manager en via de controleorganismes of de architecten. Door het gebruik van BIM te stimuleren van bij de aanvang van de projecten, wil VBA een betere samenwerking en coördinatie bewerkstelligen tussen de verschillen actoren in de bouw.

BUILD BEFORE YOU BUILD

**TECHNICAL
BOARD**

De Technical Board heeft als opdracht de eigen performantie te verbeteren en een gezamenlijk klankbord te vormen voor alle partners in de bouwwereld. Wim Straetmans (Bam Contractors) is de voorzitter.

De werkgroep Kwaliteit formuleerde een actieplan over de thema's van de organisatie, de bedrijfscultuur en de technische knowhow. Het thema bedrijfscultuur zal, in samenwerking met de HR Board, focussen op de mentaliteitswijzigingen in de sector, waar kwaliteit niet zozeer een verplichting mag zijn, dan wel een intrinsieke waarde.

De werkgroep BIM publiceerde in het najaar van 2015 "The Guide to BIM". Dit document geeft een goede aanzet voor de optimale samenwerking tussen alle bouwpartners aan de hand van BIM en een standaardisering om zijn potentieel volledig waar te maken.

De werkgroep Universiteiten ontmoette op regelmatige basis de ingenieursfaculteiten van de zes universiteiten (KUL, UGent, ULg, VUB, ULB en UCL). Daarbij ging het vooral om de evolutie van de opleidingsprogramma's van de toekomstige ingenieurs, om die beter af te stemmen op de vereisten van het beroepsleven. De onderzoeksthema's en de praktische organisatie van stages bij bedrijven worden eveneens besproken.

"Onze werkgroepen hebben in 2015 opnieuw duidelijk vormgegeven aan het tweeledig doel van de Technical Board: het verhogen van de eigen performantie en het vormen van een gezamenlijk klankbord naar opdrachtgevers en bouwpartners".

Wim Straetmans (Bam Contractors),
Voorzitter van de Technical Board

VEILIGHEID

De veiligheid van werknemers en gebruikers verzekeren

België telt meer arbeidsongevallen dan geboortes en de bouwsector staat in de droevige top 4 van de sectoren met het hoogste aantal arbeidsongevallen.

In 2014 besloot VBA daarom om van veiligheid een prioriteit te maken, met als doelstelling 10% minder arbeidsongevallen. Voor het tweede opeenvolgende jaar noteren de leden van VBA een aanzienlijke daling van het aantal ongevallen, zowel wat hun frequentie als hun ernst betreft. Van 2014 tot 2015 daalde het aantal ernstige ongevallen met 17% (van 53 naar 44 ernstige ongevallen met een werkonbekwaamheid van meer dan 3 maanden tot gevolg).

De werkomstandigheden zijn de voorbije tien jaar sterk verbeterd. Vandaag zijn twee van de drie ongevallen te wijten aan het gedrag van het personeel (niet naleven van veiligheidsvoorschriften enz.).

VBA richtte een werkgroep op rond veiligheid, de Safety Board, en vroeg aan Deloitte om een enquête bij haar leden te houden over de 'veiligheidscultuur'. Die werd 'Optimizing the Safety culture' gedoopt en toonde aan dat de ondernemingen hun verplichtingen naleven, maar dat een nog meer proactieve benadering van de veiligheid op zijn plaats is.

Men besloot maatregelen te nemen om:

- meer tijd en middelen vrij te maken om de veiligheid in de praktijk op de werf toe te passen;
- de werfteams meer te sensibiliseren en op te leiden;
- de reactiviteit en constructieve acties te versterken.

Aantal arbeidsongevallen

19
2014

17,6
2015

Aantal ernstige arbeidsongevallen

53
2014

44
2015

De Safety Board ondernam ook tal van acties om de frequentie en de ernst van de arbeidsongevallen op de werf te beperken. Hun aantal en ernstgraad blijven hoog.

De werkgroep riep hulpmiddelen in het leven, zoals:

- de 'SafetyFlash', informatie bestemd voor de veiligheidsverantwoordelijken met de beschrijving van een recent ongeval en de lessen die men eruit kan trekken;
- een gemeenschappelijk werfreglement, verkrijgbaar in 8 talen;
- tools voor de ontwikkeling van online opleidingen (e-learning) om werknemers en onderaannemers te sensibiliseren;
- de ontwikkeling van gemeenschappelijke toolboxen (verkrijgbaar in 8 talen);
- overleg met Infrabel met het oog op een betere informatie en opleiding van onze aannemers over de specifieke veiligheidsrisico's van de spoorwegen.

"Binnen onze vereniging heeft deze werkgroep het afgelopen jaar gewerkt rond het zoveel mogelijk delen van informatie en kennis met elkaar.

Via het grote netwerk van contacten werden verschillende deskundigen uitgenodigd om van gedachten te wisselen en om de leden te begeleiden in hun aanpak om het veiligheidsniveau op de werkplekken te verhogen."

Marc Ruys (Vanhout),
Voorzitter van de Safety Board

AANBEVELINGEN

De bedrijfsleiders van de VBA-leden formuleren 6 maatregelen om België performante infrastructuur te bezorgen en het voortbestaan van de bouwsector te verzekeren.

1 Een sterk investeringsbeleid in openbare infrastructuur

In het kader van het Plan Juncker, lijstte België voor ruim 700 miljoen euro aan projecten op voor investeringen over een periode van drie jaar, waaronder de tram van Luik.

Deze infrastructuurwerken kunnen via het hefboomeffect de economie nieuw leven inblazen en voor nieuwe werkgelegenheid zorgen. Elke geïnvesteerde euro in openbare werken levert de lokale economie namelijk ongeveer het dubbele op¹; het hefboomeffect in de bouw is dus veel groter dan in welke andere sector ook. Nieuwe overheidsinvesteringen zijn dan ook het meest efficiënte middel om een heropleving van de Belgische economie te bewerkstelligen.

VBA betreurt dat de Eurostat-normen voor jaarrekeningen de registratie van dergelijke projecten niet mogelijk maakt. Tot op heden kreeg slechts één Belgisch infrastructuurproject de steun van het Plan Juncker.

Didier Cartage, directeur generaal van VBA: *"De infrastructuur speelt een doorslaggevende rol in de goede werking van de economie. Volgens ons dringt een doordacht en systematisch overlegbeleid zich op,*

zodat alle burgers kunnen genieten van infrastructuur op maat van de 21ste eeuw, maar ook om te beantwoorden aan de huidige sociaaldemografische uitdagingen."

2 Een systematisch onderhoudsbeleid

Gezien de huidige tekortkomingen moet men dringend een systematisch beleid voor het onderhoud van de infrastructuur 'als een goede huisvader' invoeren, om het voortbestaan van de bouwwerken te verzekeren en ons patrimonium te behouden. Zo kan de integratie van de onderhoudskost van infrastructuur (2% van de bouwwaarde) in de bestekken van nieuwe werven de partners bijvoorbeeld responsabiliseren. De 'beter doordacht, beter uitgevoerd, beter onderhouden' aanpak zal alle partijen (openbare sector, aannemer, burger) ten goede komen.

De totale waarde van de gebouwde omgeving in de wereld wordt geschat op 218 miljard dollar en dit cijfer zal tegen 2025 meer dan 302 miljard bedragen. In België worden de gebouwen en infrastructuur geschat op 1,4 miljard dollar².

¹ Bron: VUB-studie, 2015

² Bron "Global Built Asset Wealth Index", oktober 2015 - Arcadis, internationale advies- en ontwerponderneming

3 Het aanwenden van nieuwe gunningscriteria en andere procedures (onderhandelingsprocedure, concurrentiegerichte dialoog...) ten nadele van de laagste prijs

De meeste overheidsopdrachten worden vandaag gegund aan de laagste bidder. Die aanpak brengt enerzijds het voortbestaan van de Belgische ondernemingen in gevaar, en leidt anderzijds tot goedkoop uitgevoerde bouwwerken zonder garanties voor de lange termijn. De bouwondernemingen pleiten meer dan ooit voor andere gunningscriteria dan louter de laagste prijs. De VBA beveelt ook aan om andere procedures te gebruiken, zoals bijvoorbeeld de onderhandelingsprocedure of de concurrentiegerichte dialoog.

4 Het vaker toepassen van publiek-private samenwerking en privatiseringen

Door de huidige nood aan investeringen stellen de bedrijfsleiders van grote bouwbedrijven voor om meer gebruik te maken van publiek-private samenwerkingen en (volledige of gedeeltelijke) privatiseringen, om zo de beperkte investeringsmiddelen van de overheden aan te vullen. Dergelijke partnerships bieden kansen om een betere openbare dienstverlening te verzekeren en verhogen het aanpassingsvermogen. Denk aan voorbeelden als het Diabolo-project in Zaventem, dat in 2012 werd geopend voor een betere toegankelijkheid per trein van Brussels Airport, de A11 in Brugge, een belangrijke schakel in het verkeersnet in West-Vlaanderen, de gevangnissen van Leuze, Beveren en Marche of de spoorverbinding van de Liefkenshoek die de linkeroever en de rechteroever van de Antwerpse haven met elkaar verbindt.

De bedrijfsleiders stellen eveneens voor om het onderhoud van de bestaande infrastructuur over te dragen aan de privésector en op die manier snel performante en duurzame infrastructuur te verzekeren.

5 De strijd tegen het misbruik van detachering, de vermindering van de loonlasten

In België werkt 1 gedetacheerde werknemer op 2 in de bouwsector. Het aantal gedetacheerde werknemers in de bouwsector vermeerderde met een factor 2,5 in vier jaar. De strijd tegen het misbruik van dit statuut moet dringend aangevat worden, net als het invoeren van meer intensieve controles en het nemen van maatregelen om alle werknemers volgens dezelfde regels te behandelen. Verder moet het loon van de Belgische werknemers competitiever worden. Een tax shift voor de bouw met een vermindering van 6 euro per uur is nodig en betaalt zichzelf terug over een periode van twee jaar.

6 Het opnieuw dynamiseren van de vakkennis in de bouw en het ontwikkelen van knowhow

De schaarste aan kandidaten voor de bouwsector (zowel technische profielen als ingenieurs e.d.m.) houdt aan en heeft een negatieve impact op de productiviteit en de loonkosten van de ondernemingen. De bedrijfsleiders roepen op tot een snelle en efficiënte politieke actie; er moet vandaag ingegrepen worden om de overdracht van de huidige knowhow en de opleiding voor de vaardigheden van morgen te verzekeren.

PERSPECTIEVEN

Wat waren voor VBA de meest opvallende gebeurtenissen van 2015?

Wij publiceerden de resultaten van een VUB-studie, waarin de positieve effecten van de bouwsector op de Belgische economie werden in kaart gebracht. De conclusies van VUB waren ondubbelzinnig: de bouw heeft als sector de grootste impact op de Belgische economie! Deze studie bevestigde tevens een probleem dat wij vaststelden zonder het te kunnen kwantificeren: de sterke daling van de investeringen in overheidsinfrastructuur. Die vertaalden zich onder meer in wat ik de 'Brusselse tunnelcrisis' noem.

Wat de werkgroepen betreft wil ik de nadruk vestigen op de publicatie van "The Guide to BIM", waarmee de actoren de beste samenwerkingsmethode kunnen bepalen om het succes van een project te verzekeren. Verder stelden wij heel wat hulpmiddelen rond veiligheid, kwaliteit en milieu ter beschikking van onze leden.

Naar aanleiding van de voorstelling van de VUB-studie naar de economische impact van de grote bouwbedrijven, ontmoette u de verschillende bevoegde ministers. Hoe kijkt daarop terug?

Bestaat er volgens u, gezien de complexe overheidsstructuur in België, een andere manier om de openbare infrastructuur (scholen, ziekenhuizen, spoor, wegen...) te beheren?

Al onze politieke leiders hebben verzaakt aan hun plicht om de infrastructuur te beheren als een goede huisvader. Er is visie en politieke moed nodig. Want de toekomst van een land en de nodige middelen voor zijn ontwikkeling gaan verder dan de context van een legislatuur.

Dankzij deze studie konden we exacte cijfers plakken op wat we reeds vermoedden. De verschillende ministers waren het met ons eens over de conclusies, maar wezen allemaal naar het strenge begrotingsbeleid om het gebrek aan investeringen te rechtvaardigen.

Het kabinet van minister Prévot baseerde zich op onze benadering voor zijn infrastructuurplan 2016-2019.

Voor welke grote uitdagingen staan de aannemers van grote bouwwerken volgens u de komende jaren?

Ze zullen zichzelf moeten heruitvinden als ze niet willen verdwijnen. Ze moeten hun relaties herdenken met de andere actoren van de bouw. Ze moeten hun comfortzone durven verlaten en nieuwe multidisciplinaire samenwerkingen aangaan. Tot slot zullen ze hun vakgebied en zijn meerwaarde in vraag moeten stellen om te beantwoorden aan de huidige maatschappelijke veranderingen, die nog zullen versnellen.

Gesprek met Didier Cartage,
Directeur General

Wat zijn uw prioriteiten voor 2016?

Voor onze organisaties en leden staat 2016 in het teken van de innovatie. Inzake de externe communicatie ligt de focus vanzelfsprekend op de campagne 'Investeren is vitaal', om de publieke opinie en de beslissers te sensibiliseren voor de dringende nood aan een proactief openbaar investeringsbeleid, rekening houdend met de beschikbare alternatieve financieringen.

RAAD VAN BESTUUR

De Raad van Bestuur van VBA bestaat uit een voorzitter, drie vicevoorzitters en zes bestuurders. Sinds mei 2013 zit Marc Peeters de Raad van Bestuur voor. Sinds de Algemene Vergadering van 23 maart 2016 is de Raad van Bestuur als volgt samengesteld:

VOORZITTER

Marc Peeters,
(BAM Contractors N.V.)

BESTUURDERS

Pascal Delahaut
(Thomas & Piron S.A.)

DRIE VICEVOORZITTERS

Virginie Dufrasne
(Lixon S.A.)

Robert Hoornaert
(Artes Group N.V.)

Frédéric Loriaux
(CIT Blaton N.V.)

Jean-Marie Kyndt
(Van Laere N.V.)

Jean Polet
(BESIX N.V.)

Raymund Trost
(CFE N.V.)

EREVOORZITTERS

Etienne Dewulf

Paul Kumpen

Luc Neyrinck

Christophe Van Ophem
(Valens N.V.)

Bart Verhulst
(Heijmans Infra N.V.)

LEDENLIJST

AANNEMINGSBEDRIJF AERTSSEN N.V.

Laageind 91
2940 STABROEK
www.aertssen.be

tel. +32 3 561 09 50
fax +32 3 561 09 59
info@aertssen.be

ANTWERPSE BOUWERKEN N.V.

Bouwensstraat 21
2140 ANTWERPEN
www.antwerpsebouwwerken.be

tel. +32 3 205 28 00
fax +32 3 232 53 49
ab@ab.eiffage.be

ARTES DEPRET N.V.

Lanceloot Blondeellaan 2
8380 ZEEBRUGGE
www.artesdepret.be

tel. +32 50 54 42 31
fax +32 50 54 46 60
info@artesdepret.be

ARTES ROEGIERS N.V.

Burchtstraat 89
9150 KRUIBEKE
www.artesroegiers.be

tel. +32 3 744 07 44
fax +32 3 744 07 45
roegiers@artesroegiers.be

BAM CONTRACTORS S.A./N.V.

Av. Antoon van Oss 1 b.2 Antoon van Osslaan
BRUXELLES 1120 BRUSSEL
www.bamcontractors.be

tel. +32 2 719 46 11
fax +32 2 725 04 61
info@bamcontractors.be

BESIX S.A./N.V.

Av. des Communautés 100 Gemeenschappenlaan
BRUXELLES 1200 BRUSSEL
www.besix.com

tel. +32 2 402 62 11
fax +32 2 402 62 00
besix@besix.com

AANNEMINGEN M. & J. BRAET N.V.

Toevluchtweg 2
8620 NIEUWPOORT
www.braet.be

tel. +32 58 23 31 13
fax +32 58 23 91 27
info@braet.be

COMPAGNIE D'ENTREPRISES CFE S.A./N.V

Av. Hermann-Debroux 40-42 Herman-Debrouxlaan
BRUXELLES 1160 BRUSSEL
www.cfe.be

tel. +32 2 661 12 11
fax +32 2 660 77 10
info@cfe.be

CFE BATIMENT BRABANT WALLONIE S.A./N.V.

Chaussée de la Hulpe 166 Terhulpsesteenweg
BRUXELLES 1170 BRUSSEL
www.bpc.be

tel. +32 2 663 60 00
fax +32 2 672 42 50
bpc@bpc.be

CFE BOUW VLAANDEREN N.V.

Garden Square Blok D
Laarstraat 16 b12
2610 WILRIJK
www.mbg.be

tel. +32 3 820 40 11
fax +32 3 820 40 46
info@mbg.be

C.I.T. BLATON S.A./N.V.

Av. Jean Jaurès 50 Jean Jaurès laan
BRUXELLES 1030 BRUSSEL
www.citblaton.be

tel. +32 2 240 22 11
fax +32 2 240 23 50
mail@citblaton.be

COBELBA S.A.

Parc Industriel
Rue des Reines Marguerites, 5/7
5100 NANINNE
www.cobelba.be

tel. +32 81 40 14 21
fax +32 81 40 13 19
direction@cobelba.be

CORDEEL N.V.

Euro laan 7
9140 TEMSE
www.cordeel.eu

tel. +32 3 710 05 00
fax +32 3 771 31 68
info@cordeel.eu

R. DE COCK ENTREPRISES RÉUNIES S.A

Avenue Rousseaux 40
6001 MARCINELLE
www.entreprises-decock.com

tel. +32 71 44 03 11
fax +32 71 44 03 55
technique@entreprises-decock.com

JAN DE NUL N.V.

Tragel 60
9308 HOFSTADE-AALST
www.jandenu.com

tel. +32 53 73 15 11
fax +32 53 78 17 60
info@jandenu.com

LES ENTREPRISES LOUIS DE WAELE S.A./N.V.

Av. Jean Dubrucq 175 Jean Dubrucq laan
BRUXELLES 1080 BRUSSEL
www.louisdewaele.be

tel. +32 2 422 08 11
fax +32 2 420 32 12
eldw@louisdewaele.be

DEC N.V.

Haven 1025 - Scheldedijk 30
2070 ZWIJNDRECHT
www.decnv.com

tel. +32 3 250 54 11
fax +32 3 250 52 53
info.dec@deme-group.com

BAGGERWERKEN DECLOEDT & ZOON N.V.

Slijkensesteenweg 2
8400 OOSTENDE
www.deme-group.com/bdc

tel. +32 59 24 21 40
fax +32 59 24 21 80
info.bdc@deme-group.com

ENTREPRISES JACQUES DELENS S.A./N.V.

Av. du Col Vert 1 Groenkraag laan
BRUXELLES 1170 BRUSSEL
www.jacquesdelens.be

tel. +32 2 566 96 00
fax +32 2 566 97 00
ejd@jacquesdelens.be

DEMOCO N.V.

Herkenrodesingel 4 B
3500 HASSELT
www.democo.be

tel. +32 11 22 45 26
fax +32 11 22 56 35
democo@democo.be

DENYS N.V.

Industrieweg 124
9032 WONDELGEM
www.denys.com

tel. +32 9 254 01 11
fax +32 9 226 77 71
info@denys.com

DREDGING INTERNATIONAL N.V.

Haven 1025 - Scheldedijk 30
2070 ZWIJNDRECHT
www.deme.be

tel. +32 3 250 52 11
fax +32 3 250 56 50
info.deme@deme-group.com

DUCHENE S.A.

Route de Strée 44
4577 MODAVE / STREE
www.duchene-sa.be

tel. +32 85 51 01 11
fax +32 85 51 10 40
info@duchene.eiffage.be

EUROVIA BELGIUM S.A./N.V.

Allée Hof ter Vleest 1 Hof ter Vleestdreef
BRUXELLES 1070 BRUSSEL
www.eurovia.com

tel. +32 2 370 64 50
fax +32 2 370 64 59
info@eurovia.com

FRANKI CONSTRUCT N.V.

Kartuizersweg 1
2550 KONTICH
www.franki.be

tel. +32 3 821 16 80
fax +32 3 821 16 99
info.frankiconstruct@franki.be

FRANKI FOUNDATIONS BELGIUM N.V.

Avenue E. Frankignoul 2
1480 SAINTES
www.ffgb.be

tel. +32 2 391 46 46
fax +32 2 391 46 47
mail@ffgb.be

GABECON N.V.

Kasteelstraat 9
8980 GELUVELD
www.gabecon.be

tel. +32 57 46 83 51
fax +32 57 46 83 55
info@gabecon.be

GALÈRE S.A.

Rue Joseph Dupont 73
4053 CHAUDFONTAINE (Embourg)
www.galere.be

tel. +32 4 366 67 11
fax +32 4 366 68 00
galere@galere.be

HEIJMANS BOUW N.V.

Taunusweg 49
3740 BILZEN
www.heijmans.be

tel. +32 89 51 90 80
fax +32 89 51 90 81
HeijmansBouw@heijmans.be

HEIJMANS INFRA N.V.

Steenwinkelstraat 640
2627 SCHELLE
www.heijmans.be

tel. +32 3 870 79 70
fax +32 3 887 56 25
heijmansinfra@heijmans.be

HERBOSCH-KIERE N.V.

Haven 1558 - Sint-Jansweg 7
9130 KALLO
www.herbosch-kiere.be

tel. +32 3 575 02 82
fax +32 3 575 13 10
info@hk.eiffage.be

HERPAIN ENTREPRISE S.A./N.V.

Av. des Statuaires 43 Beeldhouwerslaan
BRUXELLES 1180 BRUSSEL
www.herpain.be

tel. +32 2 374 58 10
fax +32 2 374 74 20
info@herpain.be

HOUBEN N.V.

Prins-Bisschopssingel 36 bus 5
3500 HASSELT
www.houbennv.be

tel. +32 11 26 96 00
fax +32 11 26 96 01
info@houbennv.be

IN ADVANCE S.A.

Rue de la Grenouillette 2e
1130 HAREN
www.inadvance.be

tel. +32 2 245 95 35
fax +32 2 245 66 15
info@inadvance.be

INTERBUILD N.V.

Heistraat 129
2610 WILRIJK
www.interbuild.be

tel. +32 3 820 64 64
fax +32 3 830 47 50
interbuild@interbuild.be

KUMPEN N.V.

Paalsteenstraat 36
3500 HASSELT
www.kumpen.be

tel. +32 11 30 71 11
fax +32 11 23 50 93
info@kumpen.be

LIXON S.A.

Rue des Chantiers 60
6030 MARCHIENNE-AU-PONT
www.lixon.net

tel. +32 71 31 01 25
fax +32 71 30 14 91
lixon@lixon.net

ALGEMENE BOUW MAES N.V.

Toemaatragel 1
9000 GENT
www.maes.pro

tel. +32 9 240 01 30
fax +32 9 222 91 91
info@maes.pro

PEREMANS S.A./N.V.

Villalaan 47
1500 HALLE
www.peremans.net

tel. +32 2 359 92 70
fax +32 2 356 47 20
info@peremans.net

SMET GROUNDWATER TECHNICS (GWT) N.V.

Kastelsedijk 64
2480 DESSEL
www.smetboring.be

tel. +32 14 38 96 96
fax +32 14 38 96 98
info@smetboring.be

SOCATRA S.A./N.V.

Av. de Roodebeek 24 Roodebeeklaan
BRUXELLES 1030 BRUSSEL
www.socatra.be

tel. +32 2 735 40 14
fax +32 2 734 13 92
info@socatra.be

SOCOGETRA S.A.

Rue Joseph Calozet 11
6870 AWENNE (SAINT-HUBERT)
www.socogetra.com

tel. +32 84 36 02 00
fax +32 84 36 65 13
info@socogetra.com

SOETAERT N.V.
Esperantolaan 10 A
8400 OOSTENDE
www.soetaert.be

tel. +32 59 55 00 00
fax +32 59 55 00 10
info@soetaert.be

STADSBADER N.V.
Kanaalstraat 1
8530 HARELBEKE
www.stadsbader.com

tel. +32 56 26 06 66
fax +32 56 20 13 98
info@stadsbader.com

STRABAG BELGIUM S.A./N.V.
Noorderlaan 139
2030 ANTWERPEN
www.strabag.be

tel. +32 3 540 45 00
fax +32 3 540 45 12
belgium@strabag.com

STRUKTON RAIL N.V.
Burg. Maenhoutstraat 64
9820 Merelbeke
www.strukton.com

tel. +32 9 210 79 10
fax. . +32 9 210 79 20
sribelgie@strukton.be

THIRAN GROUPE S.A.
Rue du Parc Industriel d'Achène 2
5590 CINEY-ACHENE
www.thiran.be

tel. +32 83 23 07 90
fax +32 83 23 07 80
mailbox@thiran.be

THOMAS & PIRON S.A.
La Besace 14
6852 OUR (OPONT)
www.thomas-piron.eu

tel. +32 61 53 11 11
fax +32 61 53 47 20
infobe@thomas-piron.eu

VALENS S.A./N.V.
Av. Brugmann 27 Brugmannlaan
BRUXELLES 1060 BRUSSEL
www.valens.eu

tel. +32 2 543 46 00
fax +32 2 543 46 01
contact@valens.eiffage.be

VAN HUELE N.V.
Zandvoordestraat 453
8400 OOSTENDE
www.van-huele.be

tel. +32 59 50 08 57
fax +32 59 70 72 57
bouw@van-huele.be

VAN LAERE N.V.
Antwerpsesteenweg 320
2070 ZWIJNDRECHT
www.vanlaere.be

tel. +32 3 252 20 20
fax +32 3 252 20 40
mailbox@vanlaere.be

VANDERSTRAETEN N.V.
Europaweg 11
3560 LUMMEN
www.vanderstraeten.be

tel. +32 11 43 14 12
fax +32 11 43 26 24
info@vanderstraeten.be

VANHOUT N.V.
Lammerdries 12
2440 GEEL
www.vanhout.be

tel. +32 14 25 16 11
fax +32 14 25 16 00
info@vanhout.be

VERHELST AANNEMINGEN N.V.

Oudenburgsesteenweg 106
8400 OOSTENDE
www.verhelstaannemingen.be

tel. +32 59 25 53 50
fax +32 59 26 50 70
info.aannemingen@verhelst.be

Visser & Smit Hanab

VISSER & SMIT HANAB N.V.

Langerbruggekaai 3
9000 GENT
www.vshanab.be

tel. +32 9 371 71 71
fax +32 9 371 71 80
info@vshanab.be

WANTY S.A.

Rue des Mineurs 25
7134 BINCHE
www.wanty.eu

tel. +32 64 31 12 12
fax +32 64 36 94 88
info@wanty.eu

WEGEBO S.A./N.V.

Rue Nestor Martin 315 Nestor Martinstraat
BRUXELLES 1082 BRUSSEL
www.colas.be

tel. +32 2 482 07 40
fax +32 2 469 22 24
wegebo@colas.be

WEST CONSTRUCT N.V.

Siemenslaan 13
8020 OOSTKAMP
www.westconstruct.be

tel. +32 50 36 80 85
fax +32 50 36 80 81
info@westconstruct.be

WUST S.A.

Route de Falize 151
4960 MALMEDY
www.wust.be

tel. + 32 80 79 27 11
fax + 32 80 79 28 12
direction@wust.be

WYCKAERT BOUWONDERNEMINGEN N.V.

Ottergemsesteenweg 415
9000 GENT
www.wyckaert.eu

tel. +32 9 222 60 24
fax +32 9 220 32 39
info@wyckaert.eu

VLAAMSE WATERBOUWERS VZW

Grootveldlaan 148
1150 BRUSSEL
www.vlaamsewaterbouwers.be

tel. +32 2 771 00 44
fax +32 2 771 30 93
info@vlaamsewaterbouwers.be

ADEB-VBA

ADEB asbl – Association des Entrepreneurs Belges de Grands Travaux
VBA vzw – Vereniging der Belgische Aannemers van Grote Bouwwerken

---

Grootveldlaan, 148 Avenue Grandchamp • Brussel 1150 Bruxelles
www.adeb-vba.be • info@adeb-vba.be • +32 2 771 00 44